

جمهوری آذربایجان

اداره کل بهداشتی استان آذربایجان شرقی

۵,۹۱,۵۲۹
۹۴,۹۱۲۲

بسمه تعالی

پزشکی تبریز
خدمات بهداشتی درمانی تبریز

دستورالعمل اجرایی

برنامه مشارکتی

خودمراقبتی و ارتقای سواد سلامت

با عنوان: مهد سالم

اداره کل بهداشتی
استان آذربایجان شرقی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
مرکز بهداشت استان آذربایجان شرقی

۱۳۹۴

مقدمه :

خودمراقبتی شامل اعمالی است اکتسابی، آگاهانه و هدفدار که مردم برای خود، فرزندان و خانواده شان انجام می دهند تا تندرست بمانند، از سلامت ذهنی و جسمی خود حفاظت کنند، نیازهای اجتماعی و روانی خود را برآورده سازند و از بیماریها و حوادث پیشگیری کنند. خودمراقبتی به وضوح موجب افزایش کارایی و مهارتهای فردی می شود و یکی از مفاهیم تاکید بر رفتار سالم است.

توسعه پایدار اجتماعی زمانی محقق می شود که مشارکت عمومی و همیاری تک تک افراد جامعه در ورای آن تبلور داشته باشد و سلامت نیز به عنوان شاهره توسعه پایدار فرایندی همگانی و عمومی است. بدین معنی که اگر همگان در سلامت، صاحب نقش و وظیفه نشوند و احساس مسئولیتی نداشته باشند، سلامت جامعه به واقعیت نخواهد پیوست. در این میان منابع انسانی به عنوان مهمترین سرمایه و عامل اصلی توسعه پایدار در پیشرفت جامعه نقش اساسی را ایفا نموده و سرمایه گذاری برای ارتقای سطح دانش و آگاهی آحاد جامعه یکی از ضروریات اجتماعی محسوب شده در این راستا آموزش کودکان مهد کودکیها و خانواده های آنان از اولویت ویژه ای برخوردار می باشد.

برای ارائه خدمات بهتر در جامعه، مشارکت دستگاههای آموزشی، تخصصی و استفاده بهینه از ظرفیت ها و قابلیت های بالقوه و بالفعل آنها موجب تسهیل و تسریع امور می گردد با توجه به اینکه بر اساس رسالت سازمانی بهزیستی در اقصی نقاط استان بالاخص در شهرها و روستاهای پر جمعیت دارای مهد کودک بوده و ارتباط تنگاتنگی با کودکان پیش دبستانی و خانواده های آنان در جامعه دارد و همچنین با توجه به اینکه یادگیری و ارتقای سواد سلامت در اولین حضور کودکان در جامعه و ارتباط با همسالان شروع می گردد. لذا به منظور تحقق اهداف مشترک، تفاهم نامه همکاری بین معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی تبریز و اداره کل بهزیستی استان آذربایجان شرقی به شرح زیر منعقد می گردد.

ماده ۱- مفاد تفاهمات :

- ۱) ترویج مفاهیم سلامت در سطح جامعه در قالب برنامه های مشترک.
- ۲) تقویت، توسعه و بکارگیری امکانات بهزیستی استان و دانشگاه علوم پزشکی تبریز (گروه آموزش و ارتقای سلامت و گروههای کارشناسی معاونت بهداشتی و مجتمع های سلامت) در زمینه آموزش و ارتقای سلامت جامعه در قالب مداخلات آموزش سلامت مهد کودکیها و کودکان پیش دبستانی
- ۳) برنامه ریزی و برگزاری دوره های آموزشی برای مربیان مهد های کودک استان
- ۴) تصویب و اجرای طرح های پژوهشی کاربردی مشترک در زمینه های مختلف سلامت
- ۵) طراحی و ایجاد نظام اطلاع رسانی متمرکز از فعالیت های مشترک
- ۶) هماهنگی، هدایت، نظارت و ارزشیابی موضوعات مشترک
- ۷) تولید مشترک مواد آموزشی ویژه کودکان در راستای ارتقاء سلامت

ماده ۲ - اهداف

۱. ارتقای میزان آگاهی و دانش سلامت مربیان مهد های کودک و کودکان
۲. ارتقای میزان مهارت کودکان استان برای مراقبت از سلامت خود، خانواده و جامعه
۳. ترویج و تقویت خودمراقبتی در گروه های هدف (بعنوان مثال خودمراقبتی در زمینه دهان و دندان و.....)
۴. افزایش تعداد برنامه های مشترک (مداخلات آموزش و ارتقای سلامت) جهت آحاد مردم بویژه اولیاء مهد های کودک
۵. بهبود و اصلاح باورها و نگرش های گروه های هدف در خصوص توسعه خودمراقبتی
- ۶- توسعه و تقویت انگیزه یادگیری و فرهنگ سلامت در فراگیران
۷. افزایش سواد سلامتی با رویکرد مهارت های زندگی به مربیان مهد های کودک و کودکان

ماده ۳ - رئوس همکاریهای مشترک

- ۱) تشکیل کمیته مشترک سیاست گذاری و برنامه ریزی و هسته های آموزشی در سطح استان و شهرستانها.
- ۲) تعیین شرح و وظایف کمیته ها و هسته های آموزشی (در سطح استان و شهرستانها).
- ۳) انجام نیازسنجی سلامت سه بعدی (مدیران و مربیان مهد های کودک، گروههای کارشناسی بهداشت استان، والدین و اولیای مهد های کودک) و تعیین اولویت های طرح جهت اجرا در استان و شهرستان ها و مجتمع های سلامت. (آموزشی)
- ۴) طراحی برنامه های خودمراقبتی
- ۵) تدوین بسته های آموزشی براساس نتایج نیازسنجی
- ۶) طراحی و تدوین برنامه های سالانه آموزشی با استفاده از محتوای تهیه شده در قالب تفاهم نامه
- ۷) آموزش و توجیه عوامل اجرایی برنامه
- ۸) صدور گواهی پایان دوره با امضاء مدیران ادارات بهزیستی استان و شهرستانها و معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و شبکه بهداشت و درمان شهرستان
- ۹) طراحی و برگزاری دوره های آموزشی برای مدیران، مربیان مهد های کودک
- ۱۰) طراحی و ایجاد نظام اطلاع رسانی توسط کمیته
- ۱۱) پایش، نظارت و ارزشیابی برنامه ها بطور مشترک
- ۱۲) جمع آوری، جمع بندی اطلاعات و مستند سازی عملکرد فعالیت ها و ارسال به رده های بالاتر
- ۱۳) اجرای کمپین های سلامت

ماده ۴- تعهدات اداره کل بهزیستی استان

- ۱- مشارکت فعال در تشکیل کمیته سیاستگذاری و برنامه ریزی استان و شهرستانها
- ۲- انتخاب و معرفی رابطین سلامت مهد های کودک (مدیران و مربیان مهد کودکها) جهت شرکت در دوره های آموزشی براساس برنامه های تدوین شده
- ۳- ایجاد زمینه مناسب جهت استفاده از فضاهای آموزشی
- ۴- اجرای برنامه های خودمراقبتی و آموزش سلامت در مهد های کودک استان
- ۵- مشارکت در تامین، تهیه و انتشار منابع و تجهیزات آموزشی این دوره ها (پمفلت، پوستر، فیلم های آموزشی، تراکت، محل برگزاری و پذیرایی)

- ۶- همکاری مشارکت در چاپ مواد آموزشی
- ۷- چاپ و نشر مواد آموزشی ویژه کودکان (موضوعات سلامت)
- ۸- توزیع منابع آموزشی در بین گروههای هدف
- ۹- تامین محل برگزاری جلسات در آموزش های همگانی
- ۱۰- پایش و ارزشیابی برنامه ها به طور مشترک با مرکز بهداشت استان
- ۱۱- مشارکت در مستندسازی عملکرد فعالیت های استانی و شهرستانی و ارسال بموقع آنها به رده های بالاتر
- ۱۲- استفاده از ظرفیت ها و پتانسیل های کانون همیاری مهد های کودک
- ۱۳- مشارکت فعال در تعیین اولویت های آموزشی جهت اجرا در استان و شهرستانها و مجتمع های سلامت

ماده ۵: تعهدات معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی تبریز

- ۱- مشارکت فعال در تشکیل کمیته سیاستگذاری و برنامه ریزی استان و شهرستانها
- ۲- مشارکت فعال در تعیین اولویت های آموزشی جهت اجرا در استان و شهرستانها
- ۳- تامین اساتید، کارشناس و مربی برنامه های آموزشی
- ۴- برگزاری دوره های آموزشی برای رابطین سلامت مربیان و مدیران مهد کودک معرفی شده
- ۵- مشارکت در تامین، تهیه و انتشار منابع و تجهیزات آموزشی این دوره ها (پمفلت، پوستر، فیلم های آموزشی، تراکت، محل برگزاری و پذیرایی)
- ۶- همکاری در چاپ مواد آموزشی مشترک براساس تفاهم نامه
- ۷- پایش و ارزشیابی برنامه ها به طور مشترک
- ۸- مشارکت در مستندسازی عملکرد فعالیت های استانی و شهرستانی و ارسال بموقع آنها به رده های بالاتر

ماده ۶- مدت تفاهم نامه :

مدت اعتبار این تفاهم نامه از نیمه دوم سال ۱۳۹۴ آغاز و تا پایان سال ۱۳۹۶ استمرار خواهد یافت و در صورت توافق طرفین قابل تمدید خواهد بود.

مدیر کل بهداشتی
استان آذربایجان شرقی
محسن ارشدزاده

معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی و درمانی تبریز
دکتر جعفر صادق تبریزی

دستورالعمل اجرایی برنامه مشارکتی

«آموزش و ارتقای سلامت»

مخاطبان برنامه :

۱. مدیران و مربیان مهدهای کودک
- ۱-۱- مدیران و مربیان رابط سلامت استان
۲. کودکان و والدین کودکان
- ۲-۲- مربیان مهدکودکها و کودکان و والدین

اهداف کمی برنامه:

۱. مدیران و مربیان مهدکودکها: ۴۰ درصد کل مدیران و مربیان شاغل در نیمه دوم ۱۳۹۵
- ۱-۱- ۶۰ درصد کل مدیران و مربیان مهدکودک رابط کل استان
۲. کودکان و والدین: ۴۰ درصد از حجم فعالیت کمی برنامه های آموزشی مهدکودکها در نیمه دوم ۱۳۹۵
- ۲-۲- ۵۰ درصد از حجم فعالیت کمی برنامه های ضمن خدمت مربیان مهدکودکها در نیمه دوم سال ۹۵ و ۳۰ درصد کودکان ، ۱۰ درصد اولیای کودکان
- ۲-۳: ۵۰ درصد توانمندی کودکان در زمینه خودمراقبتی و ۱۰ درصد توانمندی والدین در زمینه خودمراقبتی

کمیته استانی برنامه آموزش و ارتقای سواد سلامت در استان

الف: اعضاء

- ۱- معاونت بهزیستی استان
- ۲- کارشناس مسئول آموزش مداوم بهزیستی و کارشناسان برنامه های کودکان استان
- ۳- رئیس گروه کارشناسان آموزش و ارتقای سلامت استان
- ۴- کارشناس برنامه در گروه کارشناسان آموزش و ارتقاء سلامت استان
- ۵- کارشناس مشارکت های بین بخشی بهزیستی استان

ب: وظایف:

- ۱- سیاستگذاری برنامه های آموزشی
- ۲- برگزاری جلسات و پیگیری اجرای مصوبات جلسات
- ۳- طراحی و تدوین برنامه عملیاتی طرح با توجه به مفاد تفاهم نامه

۴- نظارت بر اجرای برنامه های عملیاتی طرح

۵- حمایت و پشتیبانی از ایجاد کمیته ها و هسته های آموزشی در سطح شهرستانی و محیطی

۶- پایش و ارزشیابی روند اجرای برنامه ها

۷- تولید و چاپ متون آموزشی

۸- تهیه مستندات و گزارش عملکرد سالانه

هسته آموزشی

الف : اعضاء

۱- کارشناس برنامه در گروه کارشناسان آموزش و ارتقاء سلامت استان

۲- نمایندگان گروه های کارشناسی معاونت بهداشتی و مجتمع های سلامت

۳- کارشناس مسئول آموزش مداوم بهزیستی استان

۴- کارشناس مشارکت های بین بخشی بهزیستی استان

۵- کارشناسان آموزش و ارتقای سلامت مجتمع های سلامت

ب - وظایف هسته آموزشی استان:

۱- تهیه طرح درس و بسته های آموزشی بر اساس دستور العمل و با توجه به نتایج نیازسنجی

۲- طراحی و اجرای دوره های آموزشی برای مدیران، مربیان مهد کودکها رابط سلامت استان

۳- ارزشیابی دوره های آموزش، تهیه و نگهداری نتایج ارزشیابی به همراه کلیه مستندات آن (برگه حضور و غیاب، طرح درس و

نتایج ارزشیابی و ...)

۴- نظارت بر طراحی و اجرای دوره های آموزشی در شهرستان ها

۵- جمع آوری اطلاعات، جمع بندی و ارسال آنها به کمیته استانی

۶- تکمیل جدول گزارش فعالیتهای آموزش و ارسال آن به رده بالا

کمیته شهرستانی برنامه آموزش و ارتقای سواد سلامت

الف : اعضاء

۱- معاون بهداشت شبکه بهداشت و درمان شهرستان

۲- کارشناس مسئول آموزش سلامت

۳- مسئولین واحد های کارشناسی بر حسب موضوع

۴- رئیس بهزیستی شهرستان

۵- کارشناس برنامه های مهد کودک و سلامت بهزیستی شهرستان

۶- نماینده مدیران مهد کودک شهرستان

۷- کارشناسان آموزش و ارتقای سلامت مجتمع های سلامت

ب- وظایف:

- ۱- برگزاری جلسات کمیته و پیگیری اجرای مصوبات آن
- ۲- طراحی و تدوین برنامه عملیاتی طرح با توجه به برنامه های ابلاغی در شهرستان و نتایج نیازسنجی آموزشی انجام یافته
- ۳- هماهنگی و اجرای برنامه عملیاتی طرح های آموزشی و خودمراقبتی
- ۴- پایش و ارزشیابی روند اجرای برنامه ها
- ۵- جمع آوری، جمع بندی، تجزیه و تحلیل عملکرد برنامه و ارسال مستندات به کمیته استانی
- ۶- تهیه و توزیع متون آموزشی

هسته آموزشی شهرستان

الف - اعضاء :

- ۱- کارشناس مسؤول آموزش و ارتقای سلامت شهرستان
- ۲- مسئولین واحد های کارشناسی شهرستان برحسب موضوع
- ۳- کارشناسان بهزیستی شهرستان
- ۵- نماینده مدیران مهدکودکهای شهرستان
- ۶- نماینده مریبان مهدکودکها شهرستان
- ۷- کارشناسان آموزش و ارتقای سلامت مجتمع های سلامت

ب - وظایف هسته آموزشی شهرستان:

- ۱- شرکت فعال در کمیته برنامه های آموزش و ارتقای سواد سلامت در مهدکودکهای شهرستان
- ۲- اجرای برنامه عملیاتی طرح در شهرستان
- ۳- شرکت فعال در دوره های آموزش استانی
- ۴- شناسایی و معرفی مریبان و مدیران رابط سلامت مهدکودکها جهت گذراندن دوره های آموزشی
- ۵- برگزاری دوره های آموزشی برای مدیران و مریبان شهرستان
- ۶- نظارت و ارزشیابی دوره های آموزشی و ارسال گزارشات به کمیته شهرستانی
- ۷- جمع آوری، جمع بندی، تجزیه و تحلیل عملکرد برنامه و ارسال مستندات به کمیته شهرستانی

ضمائم

بسمه تعالی

صورت جلسه کمیته سیاستگذاری و برنامه ریزی ارتقای سواد سلامت شهرستان .....
(شبکه بهداشت و درمان و آموزش و پرورش شهرستان)

کمیته ملی سیاستگذاری و برنامه ریزی ارتقای سواد سلامت

اداره کل بهزیستی

استان آذربایجان شرقی

سمت	ارائه کننده	شرح مباحث
زمان اجرا	مسئول اجرا	مصوبات جلسه
امضاء	سمت	اعضای شرکت کننده

دستورالعمل تنظیم فرم شماره یک:

۱. در قسمت بالای فرم اطلاعات مربوط به نام دوره آموزشی، نام شهرستان، سال و ماه برگزاری دوره درج می شود.
۲. در ستون یک ردیف
۳. در ستون ۲ نام و نام خانوادگی شرکت کننده
۴. در ستون ۳ نام پدر شرکت کننده
۵. در ستون ۴ مدرک تحصیلی شرکت کننده
۶. در ستون ۵ رسته تحصیلی شرکت کننده
۷. در ستون ۶ نتیجه ارزشیابی شرکت کننده بصورت «عالی، خوب و متوسط» با توجه به میزان فعال بودن شرکت کننده درج می شود.
۸. در ستون ۷ محل فعالیت شرکت کننده (نام محل کلاس یا گروه)
۹. شماره تماس شرکت کننده درج می شود.

دستور العمل تنظیم فرم شماره ۳

اطلاعات این فرم نشان دهنده فعالیت دو اداره در گروه اصلی هدف (کودکان و والدین) می باشد. لذا تنظیم دقیق آن برنامه ریزان و مدیران را از میزان تحقق اهداف کمی تعریف شده آگاه می سازد بنابراین شایسته است:

۱. در ستون یک ردیف
۲. در ستون ۲ و ۳ محل فعالیت با علامت ضربدر مشخص شود.
۳. در ستون ۴ موضوع آموزش بصورت مشخص درج شود.
۴. در ستون ۵ نام و نام خانوادگی آموزش دهنده (مربی مهد کودک) درج شود.
۵. در ستون ۶ مدت آموزش هر موضوع بصورت جداگانه به دقیقه ذکر شود.

اداره کل بهزیستی استان آذربایجان شرقی

به نام خدا

وزارت بهداشت
جمهوری آذربایجان

تاریخ:

شماره:

گواهی می شود:

آقای/خانم

که از تاریخ

است.

در دوره آموزشی

دارای مدرک تحصیلی

فرزند

ساعت برگزار گردید فعالانه شرکت نموده

به مدت

در

لغایت

.....

.....

معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تبریز

مدیر کل بهزیستی استان

اداره کل بهزیستی استان آذربایجان شرقی

به نام خدا

وزارت بهداشت
جمهوری آذربایجان

تاریخ:

شماره:

گواهی می شود:

آقای/خانم

که از تاریخ

است.

در دوره آموزشی

دارای مدرک تحصیلی

فرزند

ساعت برگزار گردید فعالانه شرکت نموده

به مدت

در

لغایت

.....

.....

رئیس شبکه بهداشت و درمان شهرستان .....

رئیس اداره بهزیستی شهرستان .....

فلوجارت اجرای برنامه های آموزش و ارتقای سواد سلامت در مهد کودکهای استان آذربایجان شرقی

